

DE MEERVLEERMUIS: PRIORITAIRE SOORT VOOR FRYSLÂN

Marten Zijlstra

Onderzoek naar vleermuizen kent een warme belangstelling van een vaste groep Friese veldmensen die allen aangesloten zijn bij de FFF. De belangstelling voor vleermuizen lijkt wat toe te nemen, nu ook met nachtelijke excursies steeds vaker met 'bat-detectors' (vleermuisdetectoren) vleermuizen opgespoord en gedetermineerd worden. Met de FFF-werkgroep Zoogdiermonitoring, -bescherming en -educatie draagt de FFF in samenwerking met de Vereniging voor Zoogdierkunde en Zoogdierbescherming (VZZ) zorg voor inventarisatie en bescherming van vleermuizen. Een karakteristieke soort voor Fryslân is de Meervleermuis; de naam zegt al genoeg.

ONOPVALLENDE SOORT

Bij kenners van vleermuizen zijn Berlikum en Tjerkwerd landelijk bekende plaatsen vanwege de aanwezigheid van grote kolonies van de Meervleermuis in de zomer. Opvallend is de soort zeker niet, ondanks het feit dat Meervleermuizen in de zomer in grote kolonies in gebouwen bijeen zijn. Die onopvallendheid hangt natuurlijk samen met het feit dat het echte nachtdieren zijn, die uitvliegen als het bijna geheel donker is en dan op geringe hoogte wegscheren. Bovendien verlaten de dieren niet allemaal tegelijkertijd hun verblijfplaats. Zodoende kan een grote kolonie lang onopgemerkt blijven. Kenmerkend voor deze vleermuis is zijn vlieggedrag tijdens het jagen op insecten (zoals muggen, haften en schietmotten), vlak boven het wateroppervlak van grote vaarten, kanalen en meren die Fryslân rijk is.

ZOMERVERBLIJVEN

Meervleermuizen kunnen tijdens nachtelijke jachtvluchten meer dan 10 kilometer verwijderd raken van hun zomerverblijven (Lange *et al.* 1994). Mede daardoor is het ook erg lastig om de kolonieverblijfplaatsen op te sporen, omdat een waarneming van een Meervleermuis dus niet direct betekent dat er een kolonie in de directe omgeving is. In Fryslân zijn dan ook nog niet alle zomerverblijfplaatsen ontdekt, maar een zevental verblijfplaatsen zijn al wel bekend. Dit zijn plekken waar de dieren 's zomers regelmatig terugkeren. Ook gewone woonhuizen worden voor dit doel veel benut. Zo zaten er in de zomer van 2001 189 Meervleermuizen in een particuliere woning. Een andere huis-eigenaar meldde dat er 340 vleermuizen uit haar huis kwamen. Er is in dergelijke gevallen vaak veel overredingskracht en goed voorlichtingsmateriaal nodig om bewoners te overtuigen van het nut van de vleermuizen, zodat deze beschermde dieren mogen

Meervleermuis

foto: Marten Zijlstra

blijven. In dit licht moet ook de FFF-actie in 2000 worden gezien, waarbij de afbraak van de sporthal Burgum werd uitgesteld omdat hier 's zomers een grote kolonie Meervleermuizen in verbleef. Een goede reden om deze soort als jubileumsoort in het kader van 25 jaar FFF uit te roepen.

BELANGRIJKE SOORT VOOR FRYSLÂN

Een andere goede reden om deze soort aandacht te geven als jubileumsoort is omdat de Meervleermuis een belangrijke soort voor Fryslân is. Onze provincie is één van de plekken waar een zwaartepunt in de Europese verspreiding te vinden is, naast zwaartepunten in de Baltische Staten, rond St. Petersburg en in Denemarken (Lange *et al.* 1994). De verspreidingskaart van de 'Marflearmûs' in Fryslân tekent de ligging van het Zuidwest-Friese merengebied. Daarnaast geeft deze kaart het voorkomen van de soort op enkele plekken in de 'greidhoeke' en rond de Grootte Wielen, Alde Feanen en Brandemeer weer (Glas &

Voûte 1992). Reden te meer om voor deze soort de 'finger oan 'e pols' te houden en op te komen voor de belangen van de soort. Naast Noordse woelmuis en Waterspitsmuis is de Meervleermuis zonder meer een aandachtsoort voor het Friese merengebied.

ONDERZOEK

Landelijk wordt het vleermuizenonderzoek ontwikkeld en gecoördineerd door de VZZ. In Fryslân heeft de Zoogdierenwerkgroep van de FFF dit verder opgepakt en gestalte gegeven. Overwinterende Meervleermuizen zijn gedurende de onderzoeksperiode, die inmiddels al ruim tien jaar beslaat, in Fryslân niet aangetroffen. Het is bekend dat ze 's winters wegtrekken, om te overwinteren in bijvoorbeeld grotten in Limburg, ijskelders in Gelderland of bunkers in de duinen van Noord-Holland. Mogelijk trekt een aantal dieren ook verder weg, naar Duitsland. Het moge duidelijk zijn dat er aan deze bijzondere groep dieren de komende jaren nog veel meer aandacht en on-

derzoek moet worden besteed.

LITERATUUR

GLAS G.H. & A.M. VOÛTE 1992. Meervleermuis. *In*: Buizer D.A.G., P. Beuk, A. Littel & G.M. Dirkse (red.) 1992. Atlas van de Nederlandse zoogdieren. KNNV Uitgeverij, Utrecht.

LANGE R., P. TWISK, A. VAN WINDEN & A. VAN DIEPENBEEK 1994. Zoogdieren van West-Europa. KNNV Uitgeverij, Utrecht.

Marten Zijlstra, coördinator FFF-werkgroep Zoogdieronderzoek, -bescherming en -voorzichting
Lauermanstrjitte 22, 9251 BB Burgum (tel.: 0511-462637)
